

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

TARA NOASTRA

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

O paralelă.

Când vedem însuflețirea, produsă în rândurile românești prin ultima mișcare politică în jurul votului universal, ne gândim vrând-nevrând și la poporul maghiar. Nu la poporul acela adunat la orașe și compus din mixtura artificială a mai multor crâmpene de neamuri, ci la țărănul maghiar ne gândim în primul rând. Câtă deosebire între acesta și țărănul nostru!

Prin activitatea politică din urmă, conștiința națională a țărănilor noștri a crescut în mod considerabil. Ecourile cele multe de pretutindeni, graba și bucuria cu care se adună pentru a se afirma, probează cât de adâncă este astăzi în țărănimea noastră conștiința drepturilor sale și cât de pronunțat este într'ansa simțământul datoriei sale către sine însăși. Prin hărnicia conducătorilor luminați și desigur în mare parte și prin zelul și înțelegerea presei noastre, disciplina în pătura fundamentală a neamului nostru a ajuns atât de frumoasă, încât o putem pune la orice încercare.

În schimb țărănimea maghiară? Ea nu poate să dovedească cu nimic, că are vre-o conștiință politică și că e pregătită pentru idealurile sale naționale, sau fie și numai pentru drepturile de simpli cetățeni ai acestei țări. Hrănită numai cu vorbe late, ea-și continuă traiul ei cu încredere desăvârșită în cei de sus și cu oarecare fudulie de stăpâni vecinici asupra pământului și a cârmei.

Fără a lua vre-o parte la viața publică în stat, fără a-și formula o dorință și a manifesta o voință, țărănul ungar se știe totdeauna ocrotit de guvern și din această cauză rămâne cel mai agramat politiceste.

Organizația noastră, bazată pe țărănime, e cea mai democratică posibilă, pe când Maghiarilor le lipsește cu totul un partid democratic, cu elemente țărănești. Aceste elemente sunt așazicând excluse din viața statului. Tiradele Kossuthiste, declamate în timpul opoziției, au fost minciuni democratice și, venit la putere, singurul partid care era chemat a se pune în legătură directă cu poporul și-a renegat toate principiile de democratizare a politicei. Politica financiară și economică, precum în genere toată atitudinea guvernului de astăzi e reacționară și vrăjmașă nu numai nouă, dar însaș țărănimei maghiare, pe care continuă a o ține încatușată în obscuritatea conștiinței ei politice.

Și în condițiile aceste, guvernul vine și caută să ne impună sistemul votului plural, crezând că va da cea mai puternică lovitură țărănului român. Lovitura este desigur. Dar oare alegătorul ungar dela sate nu este și el lovit prin legea plănuită? Atâta liotă săracă de pe Pustă sau din indesuita Secuime nu va suferi și ea sub asprimea pluralității? Și țărănimea maghiară nu este ea amenințată de către legea asta reacționară să rămână încă multă vreme în nepriceperea drepturilor sale firești și să joace un rol mult mai secundar în viața sta-

tului rămasă în grija politicianilor de meserie?

Cu siguranță. Pluralitatea înseamnă că țărănul maghiar va continua să rămână un instrument inconștient în mâinile partidului dela putere, o turmă ascultătoare și supusă unei clase, care, oricât i-ar voi binele, nu-l înțelege. Pluralitatea înseamnă, că țărănul ungar va fi ținut încă multă vreme departe de parlamentul țării și deci departe de puțința de-a contribui el însuș la croirea soartei sale.

Votul universal nu este un desiderat al obștei, ridicat de dragul puterii, nici numai pentru a sparge atotputernicia unei clase stăpânitoare, ci este în același timp o cestiune de cultură. Lărgirea votului înseamnă admiterea păturei de jos la munca culturală și la conducerea ei, reprezentarea ei în toate ramurile vieții cari o privesc. Renunțând țărănul maghiar la acest drept, el pierde una din cele mai suverane cuceriri ale civilizației moderne și își dă un certificat de popor refractar pentru orice progres social.

De acest adevăr noi desigur nu ne bucurăm, fiind convinși că dacă ideile democratice ar fi pătruns în pătura țărănimei maghiare, sau cu alte cuvinte: dacă politica țării nu ar fi condusă de o ceată de gentry amețiți și de maghiari neofiți, ci cu concursul și asentimentul poporului însuș, — toată înfățișarea vieții publice în Ungaria ar fi alta. Cert este însă, că în împrejurările de astăzi, țărănimea nemaghiară e mult mai

VIEAȚA LITERARĂ.

I.

Declinul poetului.

Crepusulul poezilor ar trebui să fie ca și al zeilor din legendă. Căci ce sunt poezii adevărați, dacă nu sunt zei? Nu sunt și ei ai oamenilor idoli? Mulțimea nu li-se închină și nu le așterne flori în cale? Nu le aduce libațiuni, altare, nu le ridică și imnuri nu le cântă în vremuri de pace?

Și totuș când cad — vai, cad și zeii și poezii — ei nu se mai aseamănă. Poezii nu cad ca Odin și Loki, zeii Nordului de cari Wagner s'a inspirat. Lumea nu se cutremură la coborârea lor; soarele și luna nu se întunecă; pământul nu se aprinde de otrava bălaurului ce-i răpune. Moartea zeilor a fost o catastrofă universală, pe când declinul poezilor e un declin liniștit. Timpul singur le ia condeiul din mâna amortită.

Pasiunile și frumoasele gânduri trec prin sufletul lor ca o furtună, care smulge și doboară totul și pe urma ei rămâne un gol ca o vatră arsă. După ani de creare, ei ajung în situația vrăjitorului care nu-și mai știe stăpânul duhurile. Evocările sunt tot mai palide, cântecele se pierd tot mai mult în haos și amuțesc undeva departe.

Poetul moare odată cu încetarea izvorului sfânt al poeziei și tot ce mai urmează după asta e meșteșug și neputință. În el nu mai trăește decât umbra poetului, omul, care-și poartă sarcina vieții în rând cu alți muritori. Odată coborât din Olimp, el nu mai poartă togă și hlamidă; și-a pierdut imunitatea și imparte soarta oricărui desmoștenit. Acesta e adevăratul declin al poetului: timpul din care lira i-a încetat să mai sune cu vigoare.

În literatura noastră sunt mulți de aceștia. Afară de Alexandri, puțini și-au menținut tăria până la sfârșit. Tot ce-a scris Eliade Rădulescu după „Sburătorul“ a fost bun de aruncat în coș. Iar o serie întreagă de alți poeți au amuțit, îndată ce-au trecut peste pragul bărbăției. Iar astăzi? Vai, nu mă întrebați de nume. Ii știți ca și mine și-i găsiți în tot locul, acasă, în cafenele, pela ușile editorilor și la porțile ministerelor, tot umbre rătăcitoare de foști poeți.

Vedeți colo, într'un colț de restaurant, este unul de-aceștia. Mulțămît de sine și nemulțămît de alții, el nu mai vede în jurul său decât oameni mărunți, răi și imorali. El cere pace, cuviință și înțelepciune, cere virtute, rațiune și potolirea instinctelor. Vulcanul de odinioară s'a stins și poetul pasionat de eri e astăzi apostol, un preot, un *Muker*. Inceputul sfârșitului.

Înainte lui nu mai e nimic și în urma lui trecutul. Asupra aceluia se oprăsc toate gându-

rile de astăzi. Și tot mai dese îi revin în minte momentele trăite, de cari se leagă opera lui întreagă. Amintirile îi se întrețes în toate convorbirile lui, vii, colorate, exagerate în mod vizibil. Un păhărel-două și sufletul îi se deschide cu tot mai multă limbuție. O ușoară lăudăroșie trece prin toate epizodurile povestite și toate se sfârșesc cu preamărirea trecutului și cu condamnarea celor de astăzi, — căci oamenii osteniți sunt pururea vrășmași ai vremilor.

Pe de-a întregul poetul de odinioară, ajuns în declin și în rândul mulțimei, îți face impresia jalnică a unui vechiu soldat, care s'a luptat pe vremuri în războaie, s'a luptat cu glorie și-și duce acum viața de pensionar, ursus și pretențios, dând vecinic altora lecții de eroism și de strategie. Hei, de ce n'au cu toții soarta zeilor, a lui Odin și Loki, să moară în război și numai faima faptelor să rămână! De ce poezii n'au puțința de-a rămâne oameni mai demni, mai întregi, după ce nu reușesc să mai fie poeți de seamă?

II.

Colportaj și bibliotecă populară.

— Bibliotecă „Minervei“, poftiți mă rog!
— Cât costă?
— Treizeci de bani; fă-mi și mie safta, conașule, să-ți trăiască barosana!...

Așa te îmbie acum colportorii bucureșteni, ori unde ai intra, în restaurant, la cafenea sau

pregătită și mult mai conștientă politiceste și asta înseamnă că rolul viitorului al ei este, nu al populației maghiare; înseamnă că, dacă sistemul ce se instruează acum va fi birut — și el va fi biruit cu siguranță! — situația nouă ne va găsi în foarte bune condițiuni de luptă și pe deplin inițiați, pe când țaranul maghiar va continua să-și aștepte tot binele dela ceice l-au exploatat de veacuri.

Votul plural — sancționat.

Majestatea Sa a sancționat prealabil proiectul de lege despre reforma electorală alcătuit de contele Andrassy. Proiectul a fost depus pe birourile Camerei deputaților în ședința de Mercuri.

Toate adunările noastre de protestare împotriva votului plural, tot vrafal de telegrame de „supunere omagială și credință neștrămutată către patrie și tron“ au răsunat în pustiu. Glasurile milioanei de cetățeni cari nu cereau decât împlinirea unei făgăduințe sfinte, făcute într'un moment solemn, în mod solemn, prin mesagiul de tron — n'au fost în stare să treziască aducerea aminte de această făgăduință...

Promisiunile lui Andrassy și ale ciracilor săi au tras mai greu în cumpăna hotărârilor Coroanei decât rugămintile poporului, decât credința către tron ce-au dovedit-o milioanele umilite vărsându-și, de nenumărateori, sângele pentru dinastie, luptând chiar împotriva celor cari din revoluționari detronatori de dinastie au ajuns azi sfetnici — rai — ai Coroanei. Prin mari schimbări a trecut țara în cursul celor 60 de ani din urmă; multe și mulți s'au schimbat, numai milioanele umilite au rămas aceleași: neșovăitoare în credință și alipire către tron. Din nenumăratele făgăduințe ce li-s'au făcut cu nenumărate prilejuri — nimic nu s'a ales; în loc să li-se dea drepturile făgăduite li s'au luat și din cele ce mai aveau; în loc de răsplată pentru stăruința lor în vrednicie li s'au dat închisori de stat și

prigoniri de tot felul, — și umilinta istorică, credința tradițională a rămas neatinsă...

A venit acum și noua desamăgire: nu vot universal pe seama obștei întregi, ci vot plural pe seama claselor privilegiate...

*

Terenul de luptă se lărgeste. Până acum am luptat împotriva votului plural numai în afară de parlament. Pe viitor avem să ducem luptă și în parlament. Până la cele din urmă. Până ce se va rosti cel din urmă cuvânt hotărâtor în favorul milioanei credincioase, sau în favorul clicei privilegiate. Și chiar și după cuvântul acesta hotărâtor, rostit poate în defavorul nostru, avem să ducem înainte lupta...

Proiectul a primit numai sancțiunea prealabilă. Are să fie dezbătut mai înainte în Cameră. O luptă inegală: douăzeci de inși — insultați, huiduiți, amenințați în fel și chip, expuși la volnicile președinților, — în fața alor patru sute...

Sfârșitul acestei lupte nu e nici decum problematic... Și iarăș vom ajunge să așteptăm cuvântul hotărâtor din gura monarhului... Din gura aceluia monarh despre care, mai anul trecut, când își reînnoie făgăduința de a da popoarelor un vot universal cinstit, șovinistul „Magyarország“ scrisese: „Astăzi, bătrânul gentleman istovit încearcă alte mijloace. Face demagogie. Aruncă peruca trufacei etichete spaniole, ia căciula frigiană și ciomag de bețivi și, în tovărășia sansculoșilor, asurzeste ulițele cu țipetele sale: *Jos cu nădrăgarii!*“

Și făgăduința veche? Cuvântul regal?...

*

Incheiem cu cuvintele ziarului vienez „Vaterland“, scrise câteva săptămâni înainte de sancționarea prealabilă; cuvinte cari caracterizează și situația după sancționarea prealabilă:

„Contele Andrassy vrea să facă lumea să creadă că îi va succede să obțină dela M. Sa sancționarea votului plural, sancționarea acestei caricaturi

obraznice a ideii votului universal. Nimic nu caracterizează mai bine cât de mult au decăzut, moralicește, miniștri coaliționiști decât faptul că n'au nici atâta bun simț să înțeleagă ce insultă se aduce Maj. Sale prin această presupunere. Acești miniștri nu vor alta decât să-l induplece pe monarh să-și calce cuvântul dat, în mod solemn, țării întregi. Aceasta e o crimă împotriva ideii dinasticismului; iar s'o săvârșești e o primejdie atât pentru Coroană cât și pentru stat“.

REVISTA POLITICĂ.

Libertățile cetățenești în Ungaria. Citim în „Tribuna“ din Arad: „Redactorul nostru (al „Trib.“) Constantin Savu a fost ridicat din pat și dus la parchetul din Oradea-Mare. Sâmbătă dimineața, la orele 3 și jumătate, s'a prezentat un polițist și un agent secret la locuința redactorului nostru C. Savu, l-au dus la gară de unde, însoțit de un polițist, a fost transportat la parchetul din Oradea-Mare“.

Atât „Tribuna“. N'avem nici noi nimic de adăugat. Trăim doar' în Ungaria și încălcările de legi nu ne mai pot surprinde... și durere, nici nu ne mai revoltă...

(Luni, d-l C. Savu a fost pus din nou în libertate).

Mare meeting la Arad. Sub impresia consternătoare ce-a produs știrea despre aprobarea proiectului despre reforma electorală alui Andrassy, fruntașii români din Arad, într'o consfătuire ținută Vineri, au hotărât unanim organizarea unui mare meeting în care să se întruniască delegați din toate comunele din comitat și la care să se invite și întreg clubul deputaților naționaliști precum și socialiștii din Arad.

Meetingul acesta va avea loc în Arad, Duminică, 15 Noembrie n., orele 2 d. a. în Casa națională. Apelul însușitor prin care se convocă această adunare e iscălit de toți fruntașii români din Arad și jur, în frunte cu d-l M. Veliciu, prezidentul partidului național din com. Arad, și deputații români Vas. Goldiș, Nic. Oncu, Dr. St. C. Pop și Dr. I. Suci.

Lupta abia acum are să înceapă.

Doamna Vlad condamnată. Curtea de apel din Cluj, judecând în a doua instanță procesul

pe stradă. Vanzătorii sdrențuroși de ziare, țigănușii angajați anume și chioșcarii din colțuri de bulevarde vând cu toții *iblioteci* de aceste, cărțuții de câte 100 de pagini, editate proaspăt de „Minerva“, Socec și Alcalay. Iar afișe mari, lipite de ferestrele acestor trei case de editură, sau alte afișe mărunte împărțite cu duimul pe stradă vestesc trecătorilor în fiecare zi câte o noutate literară.

Și lumea cumpără din toate, ca din pâinea cea caldă. Liceanul se plimbă prin Cismigiu, tâindu-și foile celei mai nouă broșure; în mâinile cusătoreșelor, ce trec repede în drumul lor spre atelier, vezi copertele albastre, galbene și sure ale acelorăși biblioteci populare; în obositorul tramvay bucureștean câte un călător, șgulit într'un colț, își scurtează timpul cetind din aceleși cărți ieftine. Suntem, cum vedeți, în epoca bibliotecilor populare.

Un câștig pozitiv pe urma comercializării literaturii am avea deocamdată: se citește mult. Și mai este un alt câștig: se înlătură pe încetul colportajul literaturii submediocre, a romanelor de senzație, înlocuindu-l cu o literatură mai folositoare în toate privințele, sau, când nu e folositoare, cel puțin nu păgubește pe nimeni moralmente. Se tipăresc și vând și lucruri proaste, desigur, dar cu cât mai prost, cu atât mai puțin primejdios pentru tânăra generație.

Asupra valorii literare a acestor biblioteci vom vorbi, cum am făgăduit, cu altă ocazie. De data asta anticipăm numai câteva observații generale.

E de regretat înainte de toate, că nici una dintre bibliotecile aceste nu este întocmită după un plan unitar și nu urmărește un scop anumit. Cărțuțiile apar într'o ordine bizară, alături de un autor tinerel și fără valoare vre-o traducere din clasicii greci, alături de un talent remarcabil o nulitate patentată. Traducerile nu sunt făcute pe alese ci din întâmplare și în loc de a se căuta capodoperile literaturilor străine, se caută numai bucăți cu mai mulți sortii la vânzare. Deci partea comercială mai întâi și cea literară numai în linia a doua.

După părerea noastră, dreapta procedare la întocmirea unei noi biblioteci populare, care își propune a face cultura literară sistematică a unui mare stoc de cetitori, ar fi fost următoarea. Să se fi dat mai întâi, drept introducere, un manual concis de literatura românească, prin care cetitorii să primească o perspectivă generală. Să se fi dat apoi părți alese din toți scriitorii români, în ordinea lor cronologică. Din scriitorii secundari, aproape necunoscuți publicului (cine mai cunoaște astăzi ceva din Mumuleanu, Conachi, Donici, Asachi, Arisoverghi, Bolliac și ceilalți mulți contimporani ai lor?) să se fi format extrase, înzestrate cu necesarele considerații istorico-lite-

rare. Și pe urmă să se fi făcut loc larg scriitorilor de astăzi. În aceeași ordine ar fi trebuit să se procedeze apoi și cu literaturile străine, începându-se și acolo, cu câte un manual condensat asupra istoriei acelor literaturi. Astfel ne închipuim o bibliotecă populară ideală, care urmărește sistematic un scop cultural mai înalt și nu câștigul material în primul rând, nici reclama exagerată pentru scriitorii începători și care vrea să fie înainte de toate „bibliotecă națională“ și nu poate să fie „universală“ ca a lui Reclam din Lipsca, cea imitată de toți.

Dar vom reveni.

II. Chendi.

Tu porți în ochi lumină...

*Tu vii cu primăvara, cu flori, cu ciripiri,
Cu ochii plini de raze, ca sările de stele,
Cu tine parcă vine un stol de rândunele
Și cerul primăverii în caldele priviri...*

*În falduri uriașe, în falduri largi, subțiri
Și-aruncă zăna iernii ușoarele dantele...
Orașul pare-o lume de antice castele
Ferestrele sunt glaste de crini și trandafiri...*

*Afară ninge, ninge... și fulgii țes ușor
Din zare până 'n zare al iernii alb covor
Și 'n suflet mi-se lasă tristețea dinafard...*

*Dar când surzătoare tu îmi răsai în cale
Alungi întreaga iarnă cu farmecele tale
Căci porți în ochi lumină — soli de primăvară...
Victor Eftimiu.*

de „agitatie“ pornit împotriva d-nei Vlad, soția d-lui deputat dr. Aurel Vlad, pentrucă la un examen ar fi „agitat“ împotriva ideii de stat maghiar, — a confirmat sentința tribunalului din Deva, prin care d-nea Vlad a fost condamnată la 3 luni închisoare de stat. Apărătorul, d-l deputat Dr. Aurel Vlad, a anunțat apel la Curtea de Casație.

Și Björnson mintește!..

Căderea guvernului austriac. În urma conflictelor acute ce-au avut loc în Praga între cehi și germani, conflicte pe cari guvernul austriac nu li-a putut aplană, ministrul-prezident baronul Beck a prezentat, Sâmbătă, Majestății Sale dimisia întregului cabinet. Majestatea Sa a primit dimisia aceasta, însărcinând cu formarea noului cabinet pe actualul ministru de interne Bienert.

Numărul Românilor.

Populația românească din regatul liber al României și din țările locuite de români este destul de numeroasă. Această populație din considerațiuni politice în unele locuri se arată micșorată.

Să încercăm, cu datele ce le avem la îndemână, ca să stabilim aproximativ numărul românilor. Din această socoteală se va vedea foarte bine că este destul de popor.

Ne vom servi de date oficiale, luate din almanahul de Gotha.

Români număr de suflete	Epoca pentru care se dă calculul
România 6.585.534	Decembrie 1906
Rusia 1.121.669	recens. din Ianuarie 1897
Austria 230.963	idem 1900
Ungaria 2.799.479	idem 1900
Bulgaria 83.942	idem 1905
Serbia 89.873	idem 1900
10.911.460	

Datele din cari se compune acest număr de zece milioane nouă sute de mii nu corespund la aceeași epocă.

Să ne servim de mișcarea populației și să stabilim aproximativ numărul românilor pentru finalul anului 1906.

Să începem cu Basarabia.

Mișcarea populației din imperiul rus, regiunea europeană, pentru perioada 1897—1901, arată o creștere anuală superioară la 1,6 la sută așa că pentru românii din Basarabia trebuie să mai adăugăm 180 mii de suflete.

În Austro Ungaria pentru perioada 1901—5 media sporului anual trece de 1,1 la sută, deci pentru 6 ani avem la finalul anului 1906 cel puțin un spor de 6,5 la sută.

Pentru cele 3 milioane români stabilite de recensământul din 1900 avem un spor de minimum 180 mii suflete.

Să trecem cu vederea creșterea din celelalte părți și să ne mărginim numai la aceste două rectificări.

Recapitulând avem:

După tabloul de mai sus	10.911.000
Creșterea din Basarabia pentru perioada 1897—1906	180.000
Creșterea din Austro-Ungaria pentru perioada 1901—6	180.000
11.271.000	

Așadar pe baza numerilor mărturisite de statisticile oficiale, avem la finalul anului 1906 cel puțin unsprezece milioane și un sfert de oameni cari vorbesc românește.

În numărul de mai sus n'am pus pe macedoneni. Aceasta am făcut-o pentru două motive: întâi fiindcă statistica oficială turcă repartizată pe naționalități nu există și al doilea ca să înlăturăm orice exagerare.

Este bine cunoscută tema care încearcă să se micșoreze și să se nege existența românilor.

Și e de mirare să constatăm lucrul acesta la națiuni cari nu pot avea nici umbră de bă-

nuială în contra noastră cum ar fi Serbia. Recensământul acestei țări pentru 1900 arată 89 mii români pe când cel din 1895 dă 159 mii.

Să știe că românii din Serbia sunt stabili și scăderea de 44 la sută în timp de 5 ani arată că este o numărare intenționat greșită.

Este o altă scădere mult mai însemnată la românii din Austro-Ungaria. Nu e o noutate aceasta, dar e interesant, să arătăm lucrul într'un mod vădit.

Pentru perioada 1867—1900 în Austro-Ungaria au fost cinci recensăminte ale populației: 1857; 1869; 1880; 1890 și 1900. Așa se menționează în Almanahul de Gotha.

Din aceste cinci recensăminte numai la cel din 1869, populația n'a fost repartizată și după graiu; pe când în celelalte epoci s'a ținut socoteală și de acest element.

Se transcriu mai jos un tablou din care se va vedea la ce anumit moment s'a făcut rectificarea de scădere a numărului românilor:

	Români mii suflete	Maghiari mii suflete	Totalul Austro-Ungariei mii suflete	cum s'a stabilit numărul
1857	2,648	4,947	32,500	recensământ
1864	2,884	5,401	34,433	după mișc.
1866	2,895	5,506	35,500	după mișc.
1869	2,884	5,558	35,904	după mișc.
1876	3,000	5,700	37,307	după mișc.
1880	2,514	6,165	37,869	recensământ
1890	2,800	7,439	41,384	recensământ
1900	3,030	8,751	45,405	recensământ

Datele numerice sunt împrumutate din almanahul de Gotha, pe diferiți ani.

Din acest tablou se văd trei lucruri:

1. Că numărul populației din monarhie merge crescând în cursul vremii.
2. Că numărul maghiarilor de-aseenea crește.
3. Că numărul românilor merge în zig-zag, deoarece la un moment dat scade de la 3 milioane la 2 milioane 500 mii.

Recensământul Austriei dela 1857 da în mod amănunțit populația diverselor provincii repartizată pe naționalități. Din comparația acestui an cu anii posteriori se poate vedea ce tendințe au călăuzit pe cei cari au făcut repartițiile posterioare ale populației pe naționalități.

Din recensământul dela 1857 să luăm acele provincii ce au locuitori de neam român și maghiar și să alcătuim următorul tablou:

Anul 1857.

	Români Nr. sufletelor	Maghiari Nr. sufletelor
Carniolia	600	—
Goertz Grădiștea	2,300	—
Bucovina	175.679	7.400
Ungaria	1.171.676	4.333.987
Croația Esclavonia	50	12.770
Transilvania	1.104.322	517.517
Frontiere militare	140.826	3.900
Militari	47.500	70.500
2.642.953		4.947.134

Din acest tablou se vede că Românii ocupă în mase numeroase teritoriul Ungariei și în mare majoritate Transilvania și frontierele militare.

Românii și Maghiarii comparați cu totalul populației pentru 1857 găsim:

Românii 8, 13 la sută din totalul populației imperiului.

Maghiarii 15, 22 la sută idem.

La totalul populației s'a ținut socoteală de modificările teritoriale suferite de către Austria după 1857.

Pentru contingentul militar, românii contribuiau cu 8 la sută din totalul armatei plus grănicerii, iar ungurii numai cu 11 la sută.

Să ne oprim asupra anului 1876. Populația dată pentru acest an e calculată de oameni cari nu pot fi acuzați de parțialitate pentru români. În aceeași socoteală obținută prin mișcarea populației se numără 3 milioane români și 5 mi-

lioane 700 mii maghiari dintr'un total de 37 milioane 300 mii. Să arătăm cum se modifică cantitatea la sută pentru 1876:

Români 8,04 la la sută din populația imperiului.

Maghiari 15,30 la sută din totalul populației imperiului.

Vedem că calculatorul dela 1876 găsește aproape aceeași relație ca la 1857.

Recensământul dela 1880 răstoarnă toată socoteala. Toate populațiile imperiului: germani, slavi, maghiari, izraeliți, în recensământul dela 1880 față cu calculul din 1876 sunt în creștere și numai Românii au o scădere de 500 mii suflete.

Numărul românilor la 1880 a fost intenționat scăzut cu 500 mii față cu 1876 și nu este admisibil ca în catagrafile următoare să se fi rectificat lucrul. Această scădere de 500 mii este pentru regatul Ungariei. Nu este admisibil ca în 23 de ani 1857—1880 românii să fi scăzut cu 130 mii suflete, iar maghiarii să fi sporit cu 1.220 mii.

Ținând socoteala de această scădere cum și de creșterea corespunzătoare pentru 26 ani, 1881—1906, a acestei populații maghiarizată prin registre avem un plus de cel puțin 600 români pe cari să-i adăugăm la numărul calculat mai sus.

Astfel ajungem pentru finalul anului 1906 la o populație cu grai românesc, fără macedoneni, de minimum 12 milioane suflete.

(Din ziarul „Ordinea“).

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Maurice Donnay, unul dintre cei mai buni autori dramaticei moderni și membru al Academiei franceze, a scris o nouă piesă *La patronne*, comedie în patru acte, reprezentată cu mare succes, zilele trecute, la „Théâtre du Vaudeville“, din Paris.

Maurice Donnay e un artist care iubește partea estetică a moralei; acest cântăreț al dragostei e unul din rarii scriitori de teatru, cari utilizează *scrupulul* ca element de dramă. În piesele de până acum ale lui Donnay, întâlnim amorul ușor și amorul tragic, amorul învingător și amorul resemnat, amorul care suferă și cel care te face să suferi.

De data aceasta, el pune pe scenă una dintre cele mai nobile și mai mișcătoare frământări sufletesti.

E un sentiment pe care îl încearcă foarte des, femeile cari nu mai sunt prea tinere, dar n'au atins încă vârsta contemplațiilor desinteresate: a simți pentru un adolescent, o afecțiune de care nu-și pot da seamă dacă e iubire, sau dragoste de prietenă mai mare... Tot ce au mai curat, tinerețea netrăită din sufletul lor, se re-deșteaptă în clipele când visează la tânărul necunoscut, în care regăsesc ceva din idealul lor de amant, de soț, — visat odinioară... Nelly Sandral — eroina piesei lui Donnay — nu e un tip care să nu existe și în literatură. Ea nu e o eroină. E o burgheză ca oricare alta, măritată după un bărbat care fără să fie un imbecil, — e un bancher prosaic, jucător de cărți, prieten cu tot felul de deputați, politicieni compromiși și oameni de afaceri și cari îi speculează în toate chipurile... Eroul piesei, Robert Bayanne, e un băiat de douăzeci de ani, care citește pe Nietzsche și a venit la Paris să facă versuri și să scrie romane. Sfârșitul piesei — după o intrigă ca oricare alta — e reîntoarcerea lui Robert în satul său, unde va reîncepe poate să scrie, dar de data asta în proză, ca un poet mort tânăr, în care se naște omul calculelor și al afacerilor.

Acesta e, în rezumat, subiectul noii drame a lui Donnay, după dările de seamă ale ziarelor franceze...

O sută de ani se împlinesc dela nașterea unui mare scriitor francez, prea spiritual și prea

fin, ca să fie încă cunoscut la noi, — Barbey d' Aurevilly.

Spicuim, câteva fragmente din paginile sale.

...Burghezul pune mâna pe inimă și zice: aici e creier. Iar omul de geniu, pipăindu-și capul: Și aici e inimă!...

...Dacă prostiile oamenilor de spirit sunt mari, cum trebuie să fie ale oamenilor geniali?...

..Când cel cu care stau de vorbă are „opinii curente“, le las să curgă...

In Franța place atât de mult limpezimea încât place și cea a paharelor goale...

..Oare nu poți asemăna cărțile cu un drum a cărui lungime se socotește, nu după numărul pașilor ce ai de făcut ci după interesul sau plictiseala ce ți-l aduce fiecare pas?!

...Nu s'a remarcat un lucru: în veacul al optzecelea, înghițit de Voltaire, au fost oameni tot așa de spirituali ca și omul ăsta grozav, care ștergea tot. Atât că ei erau numai spirituali; Voltaire era pasionat, și pasiunea domină, dacă nu guvernează lumea!.. Aceasta pasiune, pe care el o avea și ei n'o aveau, îl făcea maestrul lor, — iar pe ei, îi reducea la rolul de băeți în fața lui...

La oratorii într'adevăr elocvenți, ochiul face parte din voce...

...Anecdota nu e așa de superficială cum cred domniile-lor, oamenii gravi... Cu vorba: *Hm! Nostim!* au un anumit chip de a o desonora. Și totuși, aceste mici medalioane, cari nu ți aduc aminte deloc marii ochii boțieni ai boilor de muncă grea și de eforturi grozave, au mai multă istorie reală acumulată în ele, decât multe pagini trase de păr, cari au pretențiunea de a fi „icoane“...

Puccini și Leoncavallo, vestiții compozitori italieni sunt iarăș la modă, de data aceasta cu opere vechi, cari nu prea au avut răsunset la început.

Nu prea știu mulți, de pildă, că și Leoncavallo are o *Bohema*, extrasă din acelaș roman (*Vie de Bohême* al lui Murger) din care s'a inspirat Puccini scriindu-și una din cele mai celebre opere ale sale. Faima lui Leoncavallo se datorește operei „*Pagliacci*“. Iată-l acum sărbătorit la Paris, cu *Bohema* lui, pe care mulți o găsesc — abia acum! — superioară celei scrise de Puccini. Fără să cunoaștem încă „*Bohema*“ lui Leoncavallo, să ni se ierte totuș că păstrăm prima impresie pe care au făcut-o aceste două opere ale celebrilor maeștri...

Opera de debut a lui Puccini, *Manon Lescaut*, primită fără mult entuziasm la început, are acum mari succese pe scenele frunțase.

Doamne, capricioasă e și „opinia publică“!

Decadența lui Wagner. Câtă vreme Parisul latin, spiritual și superficial adesea, se entuziasmează pentru opera germanului Wagner, din America sosesc vești cari pun pe gânduri pe wagneriani: maestrul decade!...

O revistă artistică din New-York — cunoscută *North American Review* — scrie că în ultima sesiune teatrală, operele lirice ale lui Wagner au avut puține reprezentațiuni și că aceste puține au fost primite cu multă răceală.

Cercetând cari ar fi motivele acestei decadențe, revista americană spune că e datorită capriciosului gust al publicului, cântăreților, și caracterelor proprii ale repertoriului Wagnerian.

Faima lui Wagner descrește mai mult ca teoretician al muzicii, ca profet al artei viitoare, ca reformator al teatrului, — decât ca muzicant. În public, nu se mai găsesc wagneriani exclusiviști și fanatici: ei au devenit azi *strausomani*, *debussisti* sau simpli *puccinisti*.

Wagnerienii *raționali*, cei cari studiau înțelepțește pe maestru, se întorc la noile școli muzicale la cari se îndreptează *wagnerienii intuitivi* (altădată admiratori ai muzicii sensuale, sgomotoase, a maestrului din Bayreuth) și *parțialii*, cei cari îl admirau cu rezerve, rezerve transformate azi în protestări sgomotoase împotriva unei muzici „adormitoare“.

La rândul lor, cântăreții se răzbuună pe Wagner fiindcă i-a tratat ca pe niște instrumente de orchestră, sub pretextul că el n'are nevoie să fie cântat.

Pe de altă parte, subiectele mitologice și legendare alese de Wagner nu se potrivesc mentalităților moderne și mai ales celor viitoare, iar eroii săi ciudați, cu monologuri nesfârșite, sunt primiți mai mult cu surâsul pe buze decât... cu groaza în inimi. Și e banal să se mai spuie că lipsa melodiilor e defectul capital al lui Wagner.

„Sistemul wagnerian“, „Muzica viitorului“ sunt în declin; ele sunt deja muzica trecutului!... Așa cel puțin spun americanii!

Victorien Sardou, decanul autorilor dramatici francezi, membru al Academiei franceze, a murit.

Sardou e una din cele mai mari personalități ale veacului trecut; dramele sale sunt cunoscute în lumea întreagă.

„Patria“, „Cenusăreasa“, „Tosca“, „Fedora“, „Rabagas“ și altele câteva vor conta printre capodoperile literaturii dramatice universale. Teatrul lui Sardou se caracterizează prin istețimea dialogului și efectele scenice surprinzătoare.

Născut în Paris, la 7 Septembrie 1831, Sardou a studiat mai întâi medicina; apoi a dat lecții de istorie, de filozofie și de matematici, și a scris articole pe la gazete și la enciclopedii, încercându-se fără succes, și în teatru prin piesa „*Cârciuma studenților*“ jucată în anul 1854 la teatrul Odeon. El n'a început să străbată decât în urma căsătoriei cu d-ra Brécourt care în timpul când dansul a fost bolnav de febră tifoidă, i-a scăpat viața vechind lângă pat ziua și noaptea. Ajunsă soția lui în 1858, ea îl puse în legătură cu marea actriță d-ra Déjazet.

Sardou intră atunci în cariera dramatică și dobândi curând în afară de o avere enormă, o reputație universală.

Celebrul dramaturg a dat teatrului: *Candide*, *Les Premiers armes de Figaro*, *M. Garat*, *Les Pres-Saint Gervais*; *Les gens nerveux*, *Les Patte de mouche*, *Picolino*, *Perle noire*, *Le Ganches*, *Les femmes forteir*, *L'ecureuil*, *Nos intimes*. La 1862 prezintă Comediei franceze *La Papillone* care n'a avut nici un succes. *Bataelle d'amour*, *Diable noire*, multă vreme interzise de cenzură; *Don Quichott e Vieux garçons*, *Maison neuve*, *Seraphine*, care la început a văzut lumina rampei sub titlul de *La Devote*; *Patrie*, *Fernande*, *Roi carotte*, operă bufă în 4 acte și 22 tablouri muzica de Offenbach, reprezentată pe scena teatrului Gaité în anul 1872.

Victorien Sardou s'a căsătorit a doua oară cu d-ra Anne Soulié fca conservatorului muzeului Versailles mort în 1876. Candidat la Academia franceză la fotoliul lui Autran în concurență cu Audiffret Pasquiez și Leconte de Lisle, a fost ales la 7 Iunie 1877, după mai multe scrutinuri. Cu moartea lui Sardou, rămâne încă un loc vacant în Academia franceză.

Ce vrea poporul ne lămurește următoarea scrisoare venită din Deutschland, pe care o publicăm cu ortografia proprie și fără nici un comentariu:

Oktober intra 5-lea 1908.

D-lor noi venim Ane Ruga prin Mika Noastră epistolă Ca să faceți D-voastră Bine și să ne mai Trimeteți Un pachet De cărți Să-mi Trimeteți Cartea de Esplikat de visuri Și cartea Colakului Și Două de strigături Și o alecsandrie Și două de Cântări Lumești și două de Colinde Și

dună cărți de povesti Cu Tatăl florilor Că alt minterea nu Stim cum să cheamă Și D-lor vă rog ca Sami trimeteți jurnalul Meu alui Niklă Filip Pe adresa asta Că de 5 luni nu leam Mai Căpătat

Adresa noastră Este Pavel Răduț

Marxloh Wilhelm-st No 18 a
Deutschland

Și un Abetădari Grekoriental.

Eft.

Protestul Țării Bârsei.*)

Ce minciună sfruntată spun cei cari s'au instăpănit în stratele țării, când neagă că deputații noștri ar reprezenta durerile și vrerile poporului român, — s'a dovedit cu prisosință și la adunarea din Brașov ținută Duminecă în 19 Noiembrie v.

Cerul mohorit, vremea rece și umedă și fulgii deși de zăpadă cari au început a se așterne preste Brașov și împrejurimi încă cu o zi înainte au întărcat înainte de vreme nădejdea oamenilor în reușita acestei adunări. Cauza sfântă pentru care au fost chemați însă și numele deputaților, cari și-au anunțat participarea la această *manifestațiune a conștiinții naționale* au încălzit și vremea și inimile așa încât sala spațioasă a hotelului central a fost înțesată de lume.**)

Nu cred să fie român al cărui suflet să nu se aprindă de nădejdea unor zile de mai bine cu ocaziunea acestor praznice naționale, văzând flacăra însufletirii cum scânteiază în ochii mulțimii și setea pătimașă cu care sorb țărani noștri vorbele deputaților.

Bolovani grei au răsturnat Duminecă deputații *Dr. Mihali*, *Goldiș* și *Dr. Vaida* de pe sufletele ascultătorilor și nădejdi trainice într'un viitor mai bun au sădit în inimile lor. Și ori câți Apponyi și Andrassy se vor mai naște viitorul acesta trup va lua, căci suflete învâpăiate și capete destoinice îl pregătesc.

Numele deputaților de mai sus sunt azi pentru ascultătorii lor o putere magică, cu care se poate face minuni. „Și mort mi-ar fi părut rău să nu fi venit!“ exclamă un țaran din apropierea mea în elanul însufletirii și tremur de emoțiune. Dacă ar fi fost lângă deputatul Goldiș l-ar fi sărutat, — cu tot respectul ce-l avea față de el.

Iată de ce e bine să deie ochi cu toată lumea românească deputații noștri, — deși recunoaștem că e greu, aproape imposibil, să meargă pretutindena unde sunt doriți, — considerând numărul mic al lor.

Adunarea a fost deschisă de președintele *I. Lengeru*, avocat care în cuvinte potrivite uneori energice chiar a arătat scopul întrunirii. A urmat apoi președintele partidului parlamentar al naționalităților *Dr. Mihali*, care face o scurtă reprivire asupra activității acestui partid insi-tând mai ales asupra vremurilor grele prin cari trecem azi, vremuri, cari ne silesc la o cooperare cu toate acele partide din țară, cari luptă pentru sufragul universal, egal și secret.

Aprobările unanime au sancționat inactivitatea acestei cooperări.

Deputatul *Goldiș* cu vorba-i plină, respicată și măiastră și-a subjugat cu desăvârșire ascultătorii dela cei mai pretensivi până la cei mai

*) Sosindu-ne prea târziu această corespondență, n'am putut-o publica în numărul trecut al revistei noastre.

***) Vorbesc de inimile cu sentimente *democratice*. Cele *aristocrate* nu poți aștepta să se încălzească pentru drepturile „plebei“.

Nu vorbesc nici de elica „*deșteptilor*“, ale căror sentimente românești se poticnise 1. de năcazul rolului trist și nebăgat în seamă ce-l joacă și 2) de invidia succesorilor celorlalți.

Trec la ordinea zilei și preste cei 3-4 avocați pe cari nu i-a văzut încă nimenea la vr'o manifestație românească; fie culturală, fie politică. Oameni deprinși numai cu lacrimile desperatului, când îl scot afară din casă, iar nu cu lacrimile stoarse din ochii mulțimii prin însufletirea pentru un ideal, care se ridică peste burta și șerparul propriu.

simpli. In această subjugare însă sufletele au prins aripi, iar inimile s'au incins de flacăra bărbăției și a demnității naționale.

A vorbit despre manoperele mișelești ale guvernului poreclit coaliționist.

Dr. Vaida trebuie să facă o pauză lungă, după ce se ridică, până ce trec uralele îndelungate izvorite din o nemărginită iubire aș putea zice idolizare chiar a acestui deputat vrednic.

Cu vorba-i curgătoare ca o apă limpede vorbește despre sfărmiturile de drepturi ce bruma le mai avem și pe cari toate numai casei domnitoare avem să le mulțămim. Amintește pe Maria Terezia, care contra voinței oligarhilor ușurează soarta de nesuferit a iobagilor. Trece apoi la inima nobilă și avântată alui Iosif al II. ca să se oprească la Domnitorul actual, căruia avem să-i mulțumim: școalele, legea de naționalitate, statutul organic.

Amintește apoi de interviul pe care l-a acordat unui ziarist din Viena în chestia votului universal și spune că la caz că Coroana ar încuviința proiectul lui Andrassy după părerea sa *personală* Românii ar trebui să reîntre în pasivitate, fiindcă după tot trecutul nostru noi numai politică *românească* și *dinastică* putem face, iar în cazul dat aceasta nu s'ar mai putea face. Pasivitatea să fie însă *activă*. Să căutăm să ne întărim pe terenul cultural și economic. Și această pasivitate să dureze până ce se vor ivi iarăși condițiunile favorabile unei politici dinastice și românești.

Cât de des i-au fost aprobate celelalte expuneri, atât de rece a fost primită ideea pasivității. Dovadă că focul luptei i-a incins pe toți și toți se tem că într-o nouă pasivitate o să cădem iarăși în vechea lăncezeală.

Dr. N. Vecerdea cu cuvinte clare și acomodată introduce cetirea telegrammei adresate M. Sale și hotărârea energică a adunării prin care aceasta pretinde sufragiu universal egal și secret și cari se primesc cu unanimitate.

Ultimul orator a fost Dr. V. Saftu care într-o vorbire scurtă dar avântată aduce deputaților noștri prinosul recunoștinții poporului românesc pentru lupta deamă și bărbătească purtată în casa țării și pentru jertfele mari, pe cari le aduc pentru cauza națională.

Apoi în mijlocul unei furtuni de aplauze declară, că s'o știe toți pe cari îi privește, că atunci când unul din deputații noștri își ridică glasul în statul țării, prin glasul lui vorbesc 3 milioane de Români și orice insultă li s'ar aduce, 3 milioane de Români se vor simți insultați.

După acestea președintele ridică adunarea. Mulțimea însă n'avea cum se împrăștiă atât eră de entuziasmată și dornică de a mai soarbe suflet înviorător.

Sunt convins că fiecare Român care a luat parte la această întrunire — atât de rare aici în Brașov — va deveni un apostol al ideilor auzite acolo. Și acesta e un câștig enorm.

Dee Dumnezeu să se poată înregistra cât de des astfel de rezultate.

Cât de dornici au fost oamenii de a mai auzi cuvântul dătător de viață al aleșilor săi s'a dovedit și seara, când o mulțime de oameni și-au amănat plecarea din Brașov numai ca să poată lua parte la cina comună aranjată în onoarea deputaților. Dintre vorbirile auzite aici rețin pe a d-lui Mihali pentru dragostea frățească dintre toți Românii, singura cheazăsie a izbănzii. Pe a d-lui Goldiș, care din nou ne răpește cu darul său oratoric și cu declarațiunea solemnă, că ori se va întoarce cu scutul, ori pe scutul, care i-l-a pus neamul în mână ca să-i apere drepturile sfinte. La evocarea scenei emoționătoare, când întăriți de semnul sfinte cruci, a însoțit pe tovarășul său de luptă Vaida, ca să-și recupe locul ce-i compete în casa țării, — am văzut multe buze tremurând și mulți ochi clipind pripit din gene ca să-și rețină povara lacrimilor.

Dr. Vaida își exprimă bucuria pentru răceala cu care i-a fost întâmpinată ideea unei eventuale pasivități aici în Brașov, care a fost reduta pasivității — după cum credea D-sa — și din partea căruia a trebuit să sufere multe, când a pornit cu tovarășul său Vlad lupta pentru activitate.

Motivează apoi foarte frumos și convingător ținuta radicală și energică a sa și a tovarășilor săi, spunând că a voit să statornicească o linie de conduită pentru deputații *viitori*, cari în urma exemplului dat de ei nu vor mai putea retrăși, dacă vreau ca să nu fie măturați deacolo de neamul românesc, obicinuit și încălzit de ținuta bărbătească a deputaților de azi. Una la mână. Și a doua cauză e: că a voit ca maghiarii să-și aducă totdeauna de mănunchiul acesta mititel de deputați români, cari în fața a 400 de alți deputați a știut să se impună; să-și țină capul totdeauna ridicat și să spună verde, fără încunjur ceeace sunt, vreau și pretind Românii.

În numele poporului dela sate au vorbit preoții Ludu, Grecean, Comanescu jun., Cei dintâi asigurându-i pe deputați de nemărginita iubire și recunoștință a poporului; cel din urmă exprimându-și dorul de a vedea mai adeseori pe intelectualii noștri în mijlocul poporului dela sate.

În sfârșit Dr. Mihali, sunând ceasul datorinței, care îi chiamă în alte părți, în numele său și al tovarășilor săi mulțumește pentru dragostea rară de care au fost încunjuțați în Brașov; în special mulțumește d-lui Lengeru pentru conducerea adunării și pentru zelul ce-l depune pentru cauzele naționale, — și dimpreună cu simpatica-i D-nă și cu tovarășii deputați în mijlocul unor ovațiuni izvorite din cea mai nefațărită dragoste, pleacă către gară lăsând suflete pline de încredere și urme neșterse printre noi. C.

Tot în chestia anexării.

Un prieten al revistei noastre, care trăiește în Bosnia, ne trimite câteva informații lămuritoare privitor la felul cum s'a primit de populație, anexarea Bosniei și a Herțegovinei. Iată ce ne scrie, între altele prietenul nostru:

Spiritele tulburate în urma anexării s'au mai liniștit nițel. Croații, catolici, sunt prea mulțumiți cu soarta, văzându-se mai aproape de țara mamă, turcii în mai mare parte primesc evenimentul cu „Kismet“: „A fost să fie așa!“ Nici nu au cauză să fie nemulțumiți, căci sub regimul austro-ungar au fost părtași de toate drepturile cetățenești, au avut autonomia religioasă și bunăstarea lor, s'au sporit considerabil; acuma au pierdut numai pe Padișahul din Stambul.

Poporul dela țară e foarte mulțumit, abstrăgând, că nici nu prea are pricepere pentru schimbare. Adeseori se auză cu ocaziunea anexării, țărani turci zicând: Am trăit cu „Schwaba“ (austriei) 30 de ani în pace, vom trăi și mai departe, însă de una vă rugăm, să rămănem la olaltă, să nu ne dați pe mâna ungarilor.... Se vede că sistemul de guvernare unguresc nici pe aici nu e de tot necunoscut... Numai sârbii nu se pot găsi în noua situație și-și arată nemulțumirea pe față; însă nu au dreptate, căci nime nu le pune piedeci în desvoitarea lor națională-culturală. Au autonomie bisericească, limba oficioasă este cea sârbo-croată, guvernul le zidește biserică, și școli cu limba de propunere sârbă, cu un cuvânt se bucură de toate drepturile. Li supără mai mult că, visul lor de „Imperialism“ a căpătat prin anexare o lovitură simțitoare.

Țăranul sârb e mulțumit, numai inteligența urmărește planurile utopice de „Sârbia mare“.

Agitația intensivă de zeci de ani a născut o organizație perfectă. Azi „Organizația națională sârbească pentru Bosnia și Herțegovina“ formează un factor puternic de care ține cont și guvernul bosniac. Și organizația aceasta desvoaltă acuma o activitate febrilă. Persoane marcante

din Sârbia cutrieră țările anexate, nemodestate de administrație. Preoți, învățători și comercianți — conducătorii firești ai poporului — toți sunt în serviciul „Imperialismului“.

Zi de zi se împart broșuri, proclamații etc. Consfăturile în centrele organizației Sarajevo, Mostar, Banjaluka și Gravosa nu se sfârșesc.

Guvernul bosniac privește cu liniște toate machinațiunile.

Montenegro și-a tixit frontiera cu trupe, cu artilerie și secții de mitralieze, pe când pe partea noastră au rămas detașamentele normale.

De o săptămână s'a activat așanumitul „Streifkorps“, trupe mobile, compuse din soldați aleși din toate trupele. O parte mărișoară dintre ei sunt români. Se așteaptă mult dela trupele aceste în luptă cu eventualele bande sârbești.

Soldații „Streifcorpului“ cunoscuți prin anii 80 sub numele de „Strafuni“ erau groaza tuturor bandelor hoțesti, pe cari le-au stărpit cu desăvârșire.

În contra liniei ferate s'au încercat atentate, însă fără deosebit succes. De atunci și linia ferată e sub pază militară, și în stațiuni e o controlă severă a călătorilor. Încăerare până acum nu s'a întâmplat, dar nime nu știe cât va mai putea dură starea aceasta.

Călătoria lui Bai Ganciu în Europa.

De Alecu Constantinof. — Trad. H. P. P.

Nota. Câteva capitole independente dintr'o novelă bulgărească. Un scriitor tânăr, mort în floarea vârstei: Alecu Constantinof, povestește pățaniile lui Bai Ganciu, o figură tipică — dusă la extrem câte odată — a compatrioților săi. Vă veți convinge că autorul are mult spirit de observație și o satiră mușcătoare. Și, la dreptul vorbind n'avam și noi câte un Bai Ganciu printre noi? Traducerea e făcută după nemțește. (Weingard Prof.)

I-au ajutat lui Bai Ganciu să-și dea jos de pe umeri blana din păr de capră, pe care o avea de pe timpul turcilor, îl îmbrăcă într'un pardesiu belgian — și toți ziceau că Bai Ganciu e european din creștet până 'n tălpi....

„Excelent, fiecare din noi să povestească ceva despre Bai Ganciu. — S'auzim! strigară cu toții. — Să vă povestesc eu! — Stați, eu știu mai multe... Nu, tu nu știi nimic!“

Se născu ceartă. În sfârșit ne-am învoit să înceapă Stati. Și Stati începū:

Bai Ganciu în călătorie.

Trenul nostru intră în gara Budapestei, sub boltitura gigantică. M'am dus cu Bai Ganciu la bufet. Fiindcă știam, că avem să așteptăm un ceas întreg, m'am așezat comod la o masă și am lăsat să-mi aducă ceva de gustare și bere. Jur împrejur oameni berechet! dar erau și oameni frumoși printre ei. Ungurii, după cum știți, nu 'mi prea sunt simpatici, dar ungueroaicele — împotriva lor n'am ce zice. Amețit de atâta hărmălaie n'am băgat de seamă că Bai Ganciu și-a cam luat tălpășița din restaurant, cu desagi cu tot. Unde-o fi Bai Ganciu? Paharul îi eră gol. M'am uitat împrejur, am căutat cu ochii prin întreg restaurantul — ca 'n palmă. Am ieșit pe peron, doară doară l-oi găsi pe Bai Ganciu. Nici aici nu eră. Ciudat! Credeam că s'a dus în vagon, ca să vadă dacă nu i-a șterpelit cineva covorul pentru picioare.

M'am întors în restaurant. Aveam încă mai mult de o jumătate oră până la plecarea trenului. Imi beau berea și mă uit împrejur. Portarul sună la fiecare cinci minute și anunță plecarea trenurilor, flegmatic, cu glasul leneș: „He-ges-fe-ke-te-hegy — Kis-kő-rős, Sze-ged, — Uj-vi-dééék.“ Vre-o câțiva călători englezi se înhoalbă la gura lui, iar el, de sigur, obicinuit cu senzaționala impresie pe care o stărnește limba sa particulară, le rânjește cu gura până la urechi, și urmează cu o voce și mai tare, și mai aspră: „Uj-vi-déék, Kis-kő-rős, He-ges-fe-ke-te-hegy,“ accentuând aspru fiecare silabă.

Mai rămăseră încă zece minute până la plecarea trenului. Am plătit partea mea, am plătit, ce a consumat și Bai Ganciu și m'am dus pe peron ca să-l caut. Tocmai intră un tren, încet — încet, și, închipuiți-vă, numai că văd pe Bai Ganciu într'unul din vagoanele trenului, cu trupul pe jumătate ieșit pe fereastră. El mă observă și el, îmi făcu semn cu căciula și îmi zise ceva deja de departe, ceea ce n'am putut să pricep din pricina fluieratului locomotivei. Puteam eu să-mi dau cu socoteală cum s'a întâmplat. Când a stat trenul, a sărit Bai Ganciu la pământ, a năvălit asupra mea și mi-a povestit următoarele, în mijlocul unui torent de injurături sdravene, pe cari îmi veți da voie să nu le mai repetez:

„Ascultă, tovarășe, sunt learcă de atâta alergătură.“ — „Ce fel de alergătură, Bai Ganciu?“ — „Ei, ce fel de alergătură! Tu erai dus pe lumea ailaltă în crâșma de acolo.“ — „Ei și?“ — „Il întreb eu.“

— „Mă înțelegi? Tocmai sună ăla dela ușe din clopotul lui, apoi aud cum fluieră mașina, mă răped afară — nu mai puteam să ți-o spun — și ce să vezi? ne plecă trenu. Tii, pozna dracului, covorul meu! Încep să fug după tren, mă grăbesc — fug într'un suflet după el — nici nu poți să crezi cum am fugit. Deodată bag de samă că merge mai încet, eu, hop, înlăuntru. Cineva să răstește la mine aspru de tot: heche! meche! — da eu, știi tu, nu las pe nimeni să-mi calce pe cap, mă uit la el rotind ochii și-i arăt covorul; taci că-i bine, omul meu m'a înțeles. Da a și răs. Cine să știe, că ne întorcem îndărăt? Așa fac ungurii ăștia!“

Doamne iartă-mă, am răs din băierile inimei de aventura lui Bai Ganciu. Bietul om! Trenul își schimbă șinele, ca să ajungă pe altă linie și bietul Bai Ganciu alergase trei kilometri în cap după el, ca să-l ajungă — eră doară covorul lui în tren!...

„Dar ai uitat în goana ai mare să-ți plătești berea, Bai Ganciu.“

„Ei! Nu-i nimic! ne purecă ăștia destul!“ zise Bai Ganciu cu o expresie a feții, care nu sufere nici o contradicție.

„Am plătit-o eu.“

„Dacă ai avut bani de aruncat — ai plătit-o. Suie-te acuma, suie-te mai iute ca să nu fugim iară după mașină“, îmi zise Bai Ganciu într'un ton de instructor.

Ne-am urcat în vagon. Bai Ganciu s'a sgârșit cu spatele spre mine, după desăgii lui, și-a scos o jumătate de burduf de brânză, și-a tăiat o bucățică mică dintr'ansa, pe lângă o gigantică bucată de pâine și începă să molfăie cu o poftă de mâncare minunată, în timp ce bucăturile umflau când obrazul drept, când pe cel stâng și în timp ce Bai Ganciu își întindea grumazul în fece clipită, ca să poată înghiți mai bine pâinea cea uscată.

Bai Ganciu s'a săturat, răcăie odată de două ori, adună fărâmarurile în găvanul palmei, le înghite și pe aceste și mărmăie în sine: „Hei, de s'ar îndura cineva să-mi dea un vinișor, numai atâtica!“ Se așează în fața mea, rade satisfăcut pentru sine și după ce m'a privit cu iubire o minută întreagă, mă întrebă:

— „Ai mai făcut călătorii? Ai mai văzut și tu lume împărăție?“

— „Am văzut mulțișor, Bai Ganciule!“

— „Da eu? Ce am mai străbătut la țări și mări, he, he! Să nu mai socotim nici Adrianopolea, nici Constantinopol. Da 'n România! Nu mi-o crezi? Peste tot, în Giurgiu, în Turnu-Măgurele, în Ploiești, în Pitești, în Brăila, în București, în Galați — da stai, nu vreau să te mint, nu știu, nu-mi aduc aminte, dacă am fost ori n'am fost în Galați, — da am fost preste tot în orașele astea.“

Călătoria noastră eră monotonă. I-am dat lui Bai Ganciu una din cărțile mele, ca să-și

scurteze vremea cu cetitul dar mi-a respins propunerea cu curtenie, fiindcă a cetit la vremea sa destule și fiindcă găsește mai potrivit momentul să doarmă. De ce să și rămână treaz? Și așa a plătit banii pentru tren, poate să doarmă cel puțin pentru ei. Și a adormit. A adormit și horcăia atât de tare, încât n'aveau nevoie să te duci până în Africa ca să auzi urlând un leu.

Am sosit în Viena și am deschis la hotelul Londra, tradițional pentru toți bulgarii. Servitorii ne-au luat geamantanele de drum din trăsură și voiau să ducă și desăgii lui Bai Ganciu, dar el nu-i lasă, (mai știi?) poate din preț multă delicatete.

— „Cum să le-o dau, nene? Aicea-i doară ulei de roze cu un miros tare, nu glumă. Dacă-și vără unul laba înlăuntru și-mi șterpelește o sticlă, fugi după el, dacă m'ai poți! Imi cunosc eu oamenii! Nu te lasă să te înșele. Sunt ei oameni netezi ca uleiul. (Bai Ganciu voia să zică oameni prevenitori, dar cuvântul acesta e încă nou în dicționarul poporului și se uită ușor) și se izmenesc mult pe lângă tine! De ce-o să fac? Au gânduri bune cu tine? Una, două, „gut 'n Morghin“, tot mereu stau să prindă ceva 'n palme.“

De nu altceva — barem un bacșiș. De aia îmi iau mințile 'n cap și plec din hotel, când e să mă duc, fără ca să le zic o vorbă. Nește cerșitori! Ba aici creițarul, ba dincoace creițarul; nu poți scăpa de ei!“

Fiindcă uleiul de roze, pe care-l avea Bai Ganciu, eră, de fapt, un lucru prețios, i-am dat sfatul să-l dea în îngrijire la cassă.

„La Cassă?“, îmi strigă el într'un ton, în care se reflectă întreaga-i milă față de naivitatea mea. „Voi, învățații, sunteți oameni ciudați de tot! Da de unde vrei să știi, ce fel de oameni sunt la cassă? Li aduci uleiul tău de roze — și el își cam ia tâlpășița. — Și — apoi, ce te faci? Ia „Lasă-mă 'n pace! Vezi tu șerparul asta?“ Bai Ganciu își ridică vesta lui cea largă. „Am să pun toate sticlutele aici. Firește, să îmi fie greu, da sunt cu mintea liniștită.“

Și Bai Ganciu 'mi întoarse spatele (lumea e mare, sunt tot felul de oameni pe lume și cine știe, ce mai coate goale e și ăsta?) și începă să-și așeze sticlele în șerpar. L-am poftit la prânz. „Da unde o să mâncăm de prânz?“ — „Jos, în restaurant.“ — „Mulțam, n'am poftă de mâncare! Du-te tu, și mâncă numai. Te aștept aici.“ Sunt sigur, că Bai Ganciu și-a desfăcut, îndată ce am ieșit din odaie, merindea de drum.

De ai tel de fel de răcături cu tine, de ce să-ți dai bănișorii pentru o mâncare caldă? — „Că doară n'o să mori îndată de foame, nu-i așa?!“

L-am dus pe Bai Ganciu în comptoirul unui neguțător bulgar și l-am lăsat acolo. Eu m'am suit pe tramway și am pornit la Schönbrunn. M'am urcat pe cupolă, am văzut panorama Vienei și a împrejurimilor, m'am plimbat prin parcuri, prin grădina zoologică, m'am uitat la maimuțe mai bine de o jumătate de ceas și m'am întors cătră seară în hotel. Bai Ganciu eră în odaia sa. Voi să nu văd ce face, dar nu a brodit-o, căci am băgat de samă, că își coase un buzunar nou în cuptușeala surtucului. Purtă — ca om pățit — și vara un lăibărel țărănesc sub portul nemțesc. „Poartă-te sătul iarna și tine-ți căldură vara“, zic bătrânii și așa facea și Bai Ganciu.

„Eram tocmai să cos un petec“, îmi zise el tulburat. „Îți coși un buzunar, văd eu. Poate că ți-ai scos bani grei din uleiul d-tale!“ ti răspunsei eu glumind. „Cine? eu? Te 'nșeli! De ce să am lipsă de un buzunar aici! Am buzunare destule, de-aș avea numai atâția bani pentru ele. Aici nu-i nici un buzunar, nu-i nimic. Mi-s'a descusut numai haina și i-am pus un petec. — Da unde ai fost? La plimbare? Bine-ai făcut.“

— „N'ai vrea să ieși pe afară, Bai Ganciule, să vezi puțin Viena asta?“

— „Ce să văd în Viena? Un oraș e ca celălalt: oameni, case și fel de fel de fleacuri scumpe. Și unde te'ntorci, auzi mereu: Gut morghin. Bani și iară bani. De ce să lăsăm nemților ăstora banii noștri? Mai bine-i mâncăm noi!“

Cronica rimată.

— *Imn Sibiului.* —

*Precum Homer odinioară
A blestemat orașul Kum
Să n'aibă 'nscrisă nici o filă
Pe-al nemuririi gros volum,*

*Așa și tu, o Nagyszében,
Ai fost, se vede, blestemat
Să nu fii proslăvit în proză,
În versuri să nu fi cântat...*

*Dar totuș instruna-voiu lira
Ca să te cânt pe-o 'ntreagă coală,
O, Hermannstadt oraș de intrigi
De tifos și de plictiseală...*

*Te voiu cânta, cercând în versuri
Să-mi năbușesc melancolia,
Sibiule, unde gușații
Confundă cinstea cu prostia!*

*Pe drumurile tale strâmbe
Vei întâlni la orice pas
Clevetitoarele cucoane
Ce-și spun prostiile pe nas...*

*Pe ulițele desfundate
Al iernii alb, curat covor
Acopere pământul umed...
De-ar astupă și gura lor!...*

*Hei, unde-o să te scapi de ele,
Căci cafeneaua-i numai fum?!
Afară barde, ieși afară,
Tramvaiul te așteaptă 'n drum.*

*În parcul mort căzut-a iarna
Și drumurile sunt pustii,
Copacii își arată mândri
Bogatele dantelării...*

*Ce-ai face tu de n'ar fi parcul
Cel larg, afară din oraș?
Ce-ai face oare cuconetul
De n'ar fi ofițerii sași?*

*Aștepți să se ivească „dânsa“?
Aștepți, poete, înzadar...
Doar corbii se abat pe-aicea
Ori vr'un bătrân pensionar...*

*N'ai să mai vezi cum ofițerii
Așteaptă la vr'un colț să treacă
Vr'o fată cu statura svellă
Și cu profil de jună greacă...*

*Nici Binder — trubadurul palid
N'o să răsară pe cărări
Cântând, în argintate triluri
Nostalgicele-i aiurări...*

*Ți-aduci aminte câte vise
Ai făurit pe subt arini,
Plimbându-te (cum zice bardul)
„Pe subt arini cu pașii lini“!?*

*... Veni-va iarăș primăvara
Vor infrunzi copacii iar,
Va plânuți gazete Goga
Cu gesturi de milionar,*

*Dar visurile-ți înșelate,
Idealismul, poezia,
Or reveni, când o să-și schimbe
Amicul Schiopu pălăria!*

E. Victor.

In al XX-lea secol

de Demetru Marcu.

Murisem.

Somnul, în apele căruia vâsleam și care mai prevăzător decât moartea și mai dornic decât mâinile vieții, — desgărdinase trupul acesta trândav de torentul acela mare și turbure al sufletului, și astfel sărăcit de tot ce-i mai sărac în lumea noastră, străbăteam acum ușor ca raza luminei, prin întinderea nemărginită a spațiului.

Rătăcitor, ca vechea întristată Niobe, în vâlmășala zărilor mă ispitea drăcește. Lumina zilei care se împăenjenise și care cădea în clipe grozave, mă chinuia de moarte. Vârtejul aerului mai rece ca ghiata și mai pătrunzător decât sunetul vremii în urechea naturii, mă îndureră amar.

Și pluteam! Intre cer și pământ, o pârghie de foc își ducea un umblet de vânt, căldura și cu ea și sufletul meu. Puținul acesta care chinuște, suveica aceasta care străbate văzduhurile pentru a țese viața, s'adância în dăra de foc arzându-se și plângea cu lacrimi de sânge un vis din tinerețe...

Deacolo de sus, lumea mi-se arată ca o comedie a viitorului, în care noua Ofelie nu va mai înnebuni niciodată și unde Hamletul nou, se va mărgini numai la legile cărnii. Strălucirea palatelor luau înfățișare de basm oriental și împărățiile cu copiii lor, cu întinderile și cu mărețiile lor, rămăneau în urma mea, ca noaptea la ivirea zorilor.

Și pârghia de foc — ca și cugetările mari — cu cât străbătea mai lacom, cu atât părea că se depărtează mai mult de pământ.

Pluteam încă! Nemărginirile forfecate de para focului, se spărgeau ca și negurile în arătarea soarelui; se destrămau în calea noastră din băerile lor, ca și giulgiurile care ard...

Cum vin stelele ce cad, ploile cari ne neacă și trăsnetele ce ne îngrozesc, în rostogolirea flăcării ce mă purtă, deodată, ca și o prăbușire a cerului, — am căzut.

Și iarăși — deși mai mult m'ar fi mulțumit iadul — m'a primit pământul... Și nu cunoșteam bogăție mai mare decât grădina ce se desvâluia tânără înaintea ochilor mei! Și nu văzusem soare mai strălucitor decât aceluși și nu auzisem paseri mai desmierdătoare, râuri mai pline de jale în murmurarea lor, codrii mai fremătoși și mai dornici de brațe voinice, — decât pe aceste plaiuri. Și munți cu armii mai falnici, cu frunți mai senine, cu aur mai strălucitor; zile, cu argint în diadema lor, cu icoana nemuririi mai încremenită pe fruntea lor, — eu nu mai văzusem!...

Și-am plecat în larguri. La o răspântie, unde drumurile se deschilneau și de unde zeci de cărări urcau și coborau șerpuitor spre creierul zărilor, într-o pustietate tăcută și dureroasă, — mi-a ieșit un om înainte.

Tânăr și mândru, cu înfățișarea de erou al vechilor tragedii, pe corpul lui de leu, plin de răni omoritoare, atârnavu trențe și din ochii lui mari — în adâncimea cărora se strevedea o lume de dorinți și de patimi, o împărăție de bunătate și de durere, — se prelingeau pe obrazu-i arzător, lacrimi de foc. Urmele lor săpau ogașii adânci, încât nici pârăle munților pe cari le văzusem mai înainte, nu mi-se părușe atât de afunde.

Din încheeturile brațelor lui vânjoase și din pieptul lui străfulgerat de lumina dogoritoare a soarelui, țâșneau izvoare de sânge. Capul lui șovăia de întristare și picioarele lui, deși neclătitoare în mers, tremurau în sguduirile trupului. Svăcnirile inimei umflau pieptul și ca și vulcanii cari mai înainte de-a izbucni, clătinau și văzduhul în jurul acestui ispășitor al păcatelor lumii.

Și astfel, măhnit, ca și însuș ingerul durerii, omul ce mi-se înfăptui în preajma răspântiei

fermecate, trecea înainte mulcomit și nebăgător în seamă...

Groaza și frica ce noua arătare îmi turnă în inimă; mila, care mai înstăpâniță decât toate simțurile, s'a așezat la vederea acestui nou Prometeu, în sufletul meu, — ca și înaintea unui judecător suprem al conștiinței, — fără să vreau și fără ca mintea-mi să mai poată cugeta asupră-mi, — am strigat deodată, cutremurându-mă:

— „Cine ești tu, care te sbați în durerile morții, fără ca moartea să se gândească la tine? Cine ești tu, care mai mult decât Crist și mai mult decât toate durerile la un loc, rabzi atât de cumplite dureri?!“

La strigătul meu, care cutreeră acum înălțimile, izbindu-se de culmi și de aer, trecătorul însângerat, se opri. Și numai acum i-am putut înțelege toată durerea și numai când s'a oprit, i-am putut desluși toate rănile trupului.

Dând din cap și cu un zâmbet amar în care se cetea o desnădejde de moarte, rătăcitorul îmi răspunse:

— „Dece mă tulburi nesocotitule și dece mai vrei tu ca noi oamenii să ne destăinuim unul altuia, în această vale a plângerii? Ni-s despărțite drumurile noastre, — dece vrei atunci să ne apropiem sufletele?!“

Tremuram. Ispititorul își ridică ochii către cer, și-i aplecă către pământ și încruntându-i apoi, îi aținti în zare. Oftă adânc. Și în vremea când pașii-i măsurau din nou pământul pentru a se duce — îl opri iarăși:

— „In ce lume suntem noi, omule pierdut și în ce țară să îndurăm atâtea, tinere rătăcitor?!“

— „In Ardeal!..“ Și odată cu cuvântul acesta, mai mult i-se umpluse obrazul de lacrimi cari ardeau și cari bălbătae peste bălbătae, au înflăcărat deodată fața de martir a izbăvitorului.

Și eu, care la vorba lui mă ardeau toate aducerile-aminte și care mă pierdeam acum într-o durere de moarte, căutam să sorb toată amărăciunea, toată nelinchipuita sbuciumare a adâncurilor mele:

„Și cine ești tu, care cu sângele tău îngrași pământul Ardealului? Cine ești tu, care îți târai zilele în înghizătoarea asta barbară?!“

Un nou val de sânge țâșni din rănile lui, umplându-mă. Pieptul i-se desghioră deodată și în inima lui sfârticată și plină de sânge, ca într-o Sybilă cuvântătoare, cetiu într'un spasm de nemărginită durere, răspunsul pe care atât îl doream mai înainte și care m'a împietrit acuma:

— „Sunt neamul tău!“

Și-am căzut.

Izbitura a fost atât de puternică, încât pentru iarăși nuștiu cât timp, mi-a împreunat sufletul de trup: — m'am deșteptat.

Poiana.

Constatarea unui fapt.

Pe lângă multele însușiri frumoase, însușiri pe cari multe popoare nu le au, — noi Românii avem și multe slăbiciuni.

Cu una dintre aceste slăbiciuni: timiditatea noastră față de renegați și lipsa de pășire hotărâtă, energică în contra lor, în contra tuturor ghedeonilor, — voim să ne ocupăm în acest articol, dorind, că cuvintele noastre să nu se piardă cum fumul se pierde în necuprinsul văzduh, ci ele să afe răsunet, adânc să se întipărească în inimile tuturor românilor de bine, cari își iubesc neamul, îi vreau laude și înaintarea pe toate terenele, în toate direcțiile.

Adevărul nu se poate nega, astfel trebuie admitem, că ogorul nostru nu-i cultivat sistematic, după un plan bine chibzuit, bine precugetat; tot astfel trebuie să admitem, că acest ogor nu-i cultivat în întregime, căci polomida, neghina, urzicile, spinii, cu un cuvânt, o mulțime de buruiene netrebnice, stricăcioase și veninoase, încă

nu sunt stărpite din rădăcină; ele zilnic, la început cu umilință, mai târziu apoi, lăsate fiind să crească, să se desvolteze, cu obraznicie, cu organtă și cinismul cel mai revoltător, iar de multe ori cu lașitate și stupiditate nemărginită, își ridică hidosul cap, și din ce în ce prind tot mai multă vlagă, făcând rău, stricăciuni și pagubă, nu numai în jurul lor, ci pretutindenea, pe întreaga suprafață a ogorului.

Aceasta, evident, nu poate servi spre folosul și binele ogorului nostru; sămânța bună, aruncată de suflete frământate de dorul și voința de a ușura și înbunătăți soarta țaranului român, de a împrăștiă întunerecul din jurul lui și a face loc luminei înviorătoare, dătătoare de adevărată viață, — nu poate crește, nu se poate desvolta pretutindenea și în mod natural, căci acele elemente netrebnice îi stau în cale, îi ofere creșterea și desvoltarea firească, ba de multeori o nimicesc cu totul, știut fiind că buruienile cresc și se desvoltează grabnic, în tot locul și pe ori și ce vreme, atât la umbră cât și în secetă...

Intr'o frunțasă comună românească s'a convocat o adunare populară, ca să se protesteze în contra proiectului de lege electorală a ministrului de interne. S'a făcut anunțarea trebuincioasă la pretură; convocatorii și toți românii de bine, cari au avut cunoștința de aceasta, cu nerăbdare așteptau hotărârea pretorelui.

Cazul acestei adunări populare a fost binevenit pentru un ghedeon, fiu al comunei din chestiune, ca să vâneze merite patriotice, să atragă atenția domnilor asupra sa, și să deie o nouă dovadă despre sentimentele sale anti-românești. Indată ce a auzit despre adunarea proiectată, a mers la pretore, și îndrugând verzi-uscate, a cerut ca adunarea să nu se ia la cunoștință, căci convocatorii au scopuri ascunse, fac agitație naționalistă și seduc poporul.

Ghedeonul nostru n'a izbutit. Pretorele n'a luat în considerare frazele eminentului patriot; cu un zâmbet batjocuritor l-a poftit să nu se amestece în treaba lui, și a permis ținerea adunării.

Acesta e cel dintâi act de infamie a ghedeonului.

A sosit ziua hotărâtă pentru ținerea adunării.

Ghedeonul, cu mult înainte de deschidere, s'a cocoțat lângă tribună; a făcut o mutră teribilă, gravă, și încruntat a ascultat vorbirile oratorilor.

Ce-a căutat el la adunare? De ce intenții a fost el stăpânit? E foarte ușor de ghăcit, Doar va prinde un cuvânt „agitatoric“ rostit de oratori, și atunci du-te ca fulgerul la procurorul...

Acesta e al doilea act de infamie a Ghedeonului.

Urmează acuma al treilea act, și care, în nerușinare și obraznicie rivalizează cu celelalte două acte.

După adunare, inteligența, atât din comună cât și din jur, care a luat parte la acea sărbătoare națională, a convenit la un restaurant, ocupând loc la mai multe mese. La masa cea mai mare, la care erau și oratorii adunării, — cu nerușinare și obraznicie ce caracterizează numai pe renegați, ocupă loc și ghedeonul amintit, deși știe, că cu toții au cunoștință de infamia sa! El, întră nu ține seamă de aceasta, căci gândește, că poate acuma va fi mai norocos...

De calibrul acesta sunt toți ghedeonii, toți renegații. Și noi îi tolerăm în mijlocul nostru, în loc să îi alungăm ca pe viperele veninoase.

Aceasta-i slăbiciune. Vremurile în cari trăim sunt grele; ele sus și tare pretind dela noi, ca în mod sistematic, după un plan bine chibzuit, bine precugetat și în întregime să ne cultivăm ogorul; din rădăcină să stărpim toate buruienile stricăcioase, netrebnice și veninoase, ceea ce e identic cu aceea: să izolăm, să boicotăm, să alungăm din mijlocul nostru, fără cruțare, pe toți ghedeonii, pe toți renegații și denuncianții.

Constatarea faptului, că suntem tineri și nu pășim cu hotărâre și energie în contra acestor creaturi, s'a impus, căci e timpul suprem ca să ne desbăerăm de această slăbiciune.

Alex. Țințariu.

Numiri din Chioar.

I. Nume de familie.

Alb, Achim, Agoston, Avram, Aron, Aftan, Anca, Ardelean, Ancuș, Armaș, Așan, Anderco, Ancean, Anton, Ardușădan, Aluaș, Alexi.

Butean, Bancos, Buhă, Buhaiu, Buie, Bălinț, Bob, Benefalvan, Buciuman, Babiciu, Bărbos, Berinde, Betoș, Berindan, Buzdugan, Bretan, Bălan, Bîrle, Bot, Cuceșe, Bonat, Blaga, Boier, Balmoș, Buda, Bud, Brehan, Banc, Brân, Bîlț, Bîrt, Borotă, Bote, Berciu, Bornă, Buzură, Boloș, Bota, Barbur, Barbul, Bertalon, Berințan, Burciulan, Brete, Belbe, Bogman, Bumbuț, Buic, Butuză, Bole, Bușecan, Bețcai, Bătinoș, Borbeiu, Burde, Botorce, Buftă, Benta.

Ciolte, Ciocian, Ciocan, Cioară, Cimpoiăș, Ciulean, Cicioan, Cernestean, Ciucurau.

Dragoș, Duruș, Dărăban, Dorca, Dolhă, Dale, Dănuț, Dobre, Dan, Dosa, Drachus, Dobrican, Deleiu, Dod, Dumitraș, Drăg-n, Delean, Degan, Danciu, Dudiciu, Dunca, Demian, Dipșe.

Eremie, Eremiaș, Enciu, Erdeli, Erdős.

Filip, Fonai, Făcș, Fatul, Fănătan, Florian, Frenț, Fane, Faur, Fărcaș, Fusar, Filimon, Fărte, Ghiț, Gradovici, Ghitta, Gheție, Gaie, Gog, Gorgan, Groșan, Gavriș, Găvrus, Ghârboan, Grebleș, Giigan, Gherman, Gheorghiu, Gherasiu, Gherghel, Gane, Guie.

Hosu, Hote, Horvat, Hordo, Horincar, Hațagan, Hatos, Herman, Han, Haiduc, Herțeg, Haraguș, Husti, Hardeuș.

Indre, Iliș, Iliș, Ille, Ionuț, Ienciu, Iluțan, Irimuș, Iloban, Iernea, Juga.

Cărmăzan, Cordiș, Călugăr, Chiș, Cosma, Crișan, Cristian, Costin, Cohan, Coste, Crăciun, Cotețiu, Criste, Cărăban, Chișcodar, Culcean, Cosmuța, Cănăciu, Codre, Codrean, Comișca, Colceriu, Coășan, Conțiu, Condor, Chifor, Cristuran, Cărăgian (jun.), Clintoc, Cociș, Cărăbăț, Chirc, Caba.

Lazar, Leș, Lemnian, Lengher, Luran, Lăcătuș, Lariu, Libotean, Lupșe, Luca, Lupuț, Lăcever, Longhin, Lupan.

Mogoș, Mercaș, Moldovan, Medan, Mone, Marieș, Morășan, Meciș, Merciu, Moța, Moțoc, Marton, Molnariu, Mogie (je.), Mogurean, Marcus, Maxin, Mic, Mihalea, Mărincaș, Mate, Merlaș, Méhes, Mhașcă, Marc, Moșuț, Mociran, Mihali, Mhaiu, Man, Micle, Moțoc, Mădăras, Marchiș, Mociran, Merghes, Marginaș, Marginean, Muntean, Micloșită, Mihuț, Marc, Marinescu, Major, Matheiu, Morar.

Nilvan, Nistor, Nemeș, Nechiti, Nedeș, Năprădean, Negre, Nan, Neagotă, Negruț.

Opre, Oiegar, Onuc, Onț, One, Ocoliașan, Oros, Opriș, Orhă, Oșan, Onciu, Onufre.

Pop, Pap, Pinte, Prună, Pușcaș, Pican, Peter, Panicu, Pasca, Pintilie, Petruș, Pogaciaș, Paul, Petrică, Piștec, Popovici, Precup, Precupaș, Pârge (je.), Pietrariu, Petrișor, Petran, Pleșcă, Prodan, Pavel, Pescariu, Păcurariu, Ploșcă, Pleșișu, Plop, Perhaită, Pelle, Pistrui, Petrescu, Poruț, Porumb, Părcălabu.

Radu, Rus, Raț, Rogogian (jun.), Remețan, Romoș, Racoti, Roos (Ravasz), Rogoz, Rotiș, Rognean, Roman, Rednic, Runcan, Rusan.

Stan, Sălăgian (jun.), Sima, Șomcutan, Sfară, Susă, Simon, Selinc, Sabo, Surduc, Șteff, Stegeran, Scoartă, Săib, Sav, Savă, Selnițan, Suciș, Stupar.

Tătar, Tămaș, Trif, Tinc, Tiră (Chiră), Tămăian, Tocăciu, Tuns, Tibil, Talpoș, Timoc, Tode, Tuldeșian, Tordai, Toma, Toth, Todoran, Timb, Tohătan, Tupiță, Turi, Turbui, Timoc, Trifon.

Urmenișan, Uță, Urs, Ungur, Ungurean.

Vișe, Vlaic, Vancia, Vantă, Vălean, Varga, Văscan, Vaida, Vane, Voisă, Vărtolomeiu, Vida, Vulpe.

Zete, Zurze, Zaharie, Zoica, Zegrean, Zah, Zigre, Zlampareț.

Culese de Elie Pop, învăț. pens.

ȘTIRI.

O MINUNE: Directorul nostru Octavian Goga, învinuit de agitație pentru articolul „Generația nouă”, a fost achitat de curtea cu jurați din Cluj.

In numărul viitor vom publica discursul de apărare al directorului nostru.

Nouii procese de presă va avea de suportat revista noastră, pentru articolele „Renegatul” și „După zece ani”.

D-ra Ana I. Simian, din R.-Vâlcea și d-l Ioan D. Alemănuț, din T.-Jiu își anunță cununia religioasă ce se va oficia Duminecă 2/15 Noembrie la orele 8^{1/2} seara în Catedrala sfintei Episcopii din R.-Vâlcea.

Ce vor Croații? În adunările populare ținute din diferitele părți ale regatului lor, Croații cer întemeierea unui regat independent croat, care să cuprindă Croația, Bosnia și Herțegovina, Dalmatia, Istria, Slavonia și ținutul dintre Drava și Mura. Acest regat, zic ei, trebuie să formeze a treia parte constitutivă din monarhia habsburgică.

Autoritățile ungurești au arestat, în apropierea Verșetului, mai mulți sârbi, parte originari din Serbia, parte din Banatul Timișoarei, sub cuvânt că ar fi spioni ai guvernului din Belgrad.

De altfel acesta nu este primul caz. În părțile bănățene arestările sunt la ordinea zilei.

Bucovineni în România. Comitetul societății studențești „Solidaritatea” a fost înștiințat că frații noștri din Bucovina pregătesc o mare excursiune în România, care se va face în primele zile ale lunii Aprilie, anul viitor.

În vederea acestei excursiuni comitetul a luat măsuri pentru ca din vreme să se poată aranja primirea și găzduirea oaspeților dragi.

Împăratul Francisc Joseph a primit deputațiunea musulmanilor din Bosnia și Herțegovina și consiliul comunal. D. Sakevo, primarul din Sarajevo, s'a adresat împăratului în numele deputațiunii musulmane exprimând lealitatea ei devotată și dragostea firească și zicând apoi: în momentul când existența noastră a fost serios amenințată, armata glorioasă a Majestății Voastre ne-a adus un element asigurându-ne toate drepturile noastre religioase și civice sub administrațiunea înțeleaptă și dreaptă a Majestății Voastre. Musulmanii s'au putut desvolta atunci ca cultural și materialicește în liniște și siguranță.

Oratorul a exprimat dorința consolidării dreptului de proprietate al musulmanilor prin legi pozitive și crearea unei autonomii confesionale musulmane.

Împăratul a răspuns! Am primit cu satisfacțiune expresiunea devotamentului plin de încredere al islamitilor din Bosnia și Herțegovina. Am ferma voință de a garanta deplina libertate și egalitate tutulor confesiunilor trăind în Bosnia și Herțegovina și deci și a confesiunii islamite care formează un element atât de eminent al populațiunii acestor provincii. Fiți încredințați că guvernul meu va trata tot ce se referă la legea voastră și obiceiurile voastre religioase precum și interesele voastre economice după intențiunile mele proclamate dela început și pe cari le-am confirmat și acu de curând.

Discursul împăratului a fost primit cu entuziaste strigăte de „Zivio!”

După aceea împăratul a primit deputațiunea consiliului municipal din Sarajevo. Răspunzând discursului de omagiu al primarului, împăratul a mulțumit pentru expresiunea de credință și lealitate și a asigurat că și pe viitor va sprijini cu simpatie dezvoltarea materială și culturală a orașului Sarajevo.

Alocuțiunea împăratului a fost deasemenea primită cu strigăte de „Zivio!” entuziaste.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: LAZAR DEVAN.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

— din Sibiu —

Intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161.399-11 cor.

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de orice fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitaluri pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

== Asigurări populare fără cercetare medicală. ==

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:
95.816.412 — coroane.

Capitaluri asigurate asupra vieții:
9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.484.278-83 coroane,

pentru capitaluri asigurate pe viață 4.028.113-12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etagiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.